وەڵامی شەرعی بۆ پرسیاری خوێنەران

ئامادەکردنی: مامۆستا خلیل أحمد

بسم الله الحمن الرحیم

ئەم گۆشەیەی گۆڤارەکەمان فەتوای زانایان و وەڵامی پرسیار و کێشەی خوێنەرانی بەڕێز دەربارەی بابەتی فیقھ و حەدیس و ئەو شتانەی پەیوەندییان بەشەرعەوە هەیە، لە ئامێز دەگرێت ، بە ویستی خوای گەورە لە هەموو ژمارەیەکی ئەم گۆڤارە بە نرخەدا ژمارەیەك فەتوا و وەڵامی بەسوودی زانایانی متمانە پێکراو وسەرچاوەی زانستیی متمانە پێکراو دەخەینە بەر دەستی خوێنەران، ئەمەش وەڵامی چەند پرسیارێکە:

پ1/ هەندێك لە خەڵکی پشت دەبەستن بە کتێبە فکری و ڕۆشنبیریەکانەوە و هەندێکی لێ دەخوێننەوە، پاشان خۆیان بە زاناو بانگەوازکار لەقەڵەم ئەدەن، لەکاتێکدا لە زانستی شەرعیدا لاوازەن و هیچ لە کتێبە شەرعییەکانیان نەخوێندووە، کەوابوو ڕێنمایی بەڕێزتان چییە بۆ ئەم جۆرە کەسانە ؟

وەڵام/ زانستی شەرعی بریتییە لەوەی خوای گەورە و پێغەمبەر(صلى الله علیه وسلم) فەرموویانە، نەك فلاَن و فیسار ووتیان، پاشان ووتەی زانایان دێت کە فەرموودەی خوا و پێغەمبەر(صلى الله علیه وسلم) بۆ خەڵکی ڕوون دەکەنەوە، زانایان خوای گەورە لەناو بەندەکانیدا لەدوای پێغەمبەران کردوونی بە جێنشین، وەك دەفەرمووێت:﴿ شَهِدَ اللّهُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَالْمَلاَئِكَةُ وَأُوْلُواْ الْعِلْمِ قَآئِمَاً بِالْقِسْطِ ﴾ (ال عمران:18)

زانستی ڕاستەقینە بریتییە لە زانست بە خواو بە دینی خوا، ، وەك خوای گەورە دەفەرمووێت:﴿ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاء ﴾ (فاطر:28)

ئەمانەش بریتین لە پێغەمبەران و شوێنکەوتووانیان، چاو ڕۆشن و خاوەن ئیمان و شوێنکەوتەی قەرئان و سوننەت، زانایانی موسوڵمان جێمشینی پێغەمبەرانن و تەنھا ئەوانن خوای گەورە بە خەڵك دەناسێنن و ئاینەکەی ڕۆشن دەکەنەوە، قوتابی عیلم نابێتە زانا و خاوەن زانیتی شەرعی مەگەر بەتێفکران و فێربوونی قورئان و حەدیس و وەرگرتنی زانستی شەرعی لە زانایانی ئەهلی سوننەت، کەوابوو ڕێگەی فێربوونی زانستی شەرعی بەوە دەبێت قوتابی عیلم:/ دەست بکات بە چاکەکاری و تێفکران و بیرکردنەوە و سوود وەرگرتن، وە ەبێت وەك کوسێکی سوود مەند موتاڵەعە بکات و بخوێنێتەوە، ئەبێت لە هەموو کاتێکدا داخوازی عیلم بێت، بەردەوام ئەوەی لای ئاڵۆزە بیری لێ بکاتەوە ، لێی وورد ببێتەوە و لە کتێبە پشت پێبەستراوەکانی تەفسیر وەك تەفسیری(ابن كثیر) و(البغوی)، جگە لەمانەش تەفسیری پشت پێبەستراوەی تر، وەبایەخ بدات بە کتێبەکانی حەدیس، وە زانستی شەرعی لەزانایان ئەهلی سوننەت و جەماعەت وەرگرێت ئەوانەی چاو ساغ و چاو ڕۆشنن، نەك زانایانی کەلام و بیدعەت، وە نەك لە نەزان و نەفامەکان، ئەو زانستەی لە قورئان و سوننەتدا نەبێت پێی ناوترێت زانست، بەڵکو بە نەفامی ناو دەبرێت، با لە دونیادا سود بەخشیش بێت، بەڵکو مەبەست ئەو زانستەیە لو ڕۆژی دواییدا سوودبەخش بێت، وە مرۆڤ لە نەزانی و نەفامی دەرکاو بەهۆیەوە لە

ئاینەکەی شارەزاو چاو ڕۆشن ببێت، وە ئەوەی خوای گەورە لەسەری واجب کردووەو ئەوەشی کە حەرامی کردووە بزانێت، ئا ئەمەیە زانستی شەرعی(وەڵامی (ابن باز))

پ2/ هەندێك گەنج لەم سەردەمەدا کەمتەرخەمی و بایەخ و گوێنەدانیان بەفێر نەبوونی بیروباوەڕ لێ دەبینرێت، وە خۆیان بەشتانێکی لاوەکییەوە خەریکردوە، کەوابوو ئامۆژگاری بەڕێزتان چییە بۆ ئەو جۆرە کەسانە ؟

وەڵام/ ئامۆژگاری گەنجان و جگە ئەوانیش لە موسوڵمانان دەکەم لە پێش هەموو شتێك بایەخ و گرنگی بە بیروباوەڕ بدەن چونکە بیروباوەڕ ئەو بنەمایەیە کە وەرگرتن و ڕەتکردنەوەی هەموو کردەوەکانی لەسەر بنیات دەنرێت گەر هاتوو بیرو باوەڕ ڕاستەقینەو دروست بوو، گونجاو بوو بەوەی پێغەمبەران سەلامی خوایان لەسەر بێت هێناویانە، بەتایبەت کۆتای پێغەمبەران محمد (صلی الله علیه وسلم) هەموو کردەوەکان قەبووڵ دەکرێن گەر هات ە تەنها بە دڵسۆزی و بەپێی شەرعی خوا بێت، بەڵام گەر هات و بیرو باوەڕی مرۆڤی پوچەڵ یان گومڕا کە بنیات نرابێت لەسەر داب و نەریتی باب و باپیران یان شەخس پەرستی، ئەوە قەبوڵ ناکرێت و ڕەتدەکرێتەوە هەرچەندە دڵسۆز بێ ومەبەستی تەنها خوا بێت، چونکە خوای گەورە تەنها کردەوەیەك وەردەگرێت بەدڵسۆزی بۆ خوا کرا بێ و پوخت بێت (لەسەر سوننەت بێت)، هەرکەس ئەیەوێت ڕزگار بێ و موسڵمانێکی ڕاستەقینە و کردەوەکانی قەبوڵ بێ، پێویستە بایەخ بە بیرو باوەڕی ڕاستەقینەو دژەکان و نەساز و کەمکەرەوەکانی بدات بۆ ئەوەی کردەوەکانی لەسەر بنیات بنێت ئەمەش تەنها بەفێربوونی ئەو بیروباوەڕە دەبێت لای زانایانی چاوڕۆشن و خاوەن زانستی کامڵ دەبێت ئەو زانایانەی ئەم بیروباوەڕەیان لە سەلەفی ئەم ئوممەتەوە وەرگرتووە خوای گەورە بە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ (محمد:19)

ئیمامی بوخاری ڕحمەتی خوای لێبێ سەرباسێکی داناوە بەناوی (العلم قبل القول و العمل) لێرە ئەم ئایەت پیرۆزەی هێناوە (فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) (محمد:19)

ئەبینیت خوای گەورە یەکەمجار فەرمان بە زانستی شەرعی دەکات پێش وتەو کردەوە، خوای گەورە دەفەرمووێت: ﴿وَالْعَصْرِ (1) إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ (2) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (3)﴾

خوای گەورە سەلامەت بوونی لەو زیانە بەستوەتەوە بە چوار مەسەلەوە:

یەکەم: ئیمان ، واتە: بیر و باوەڕی ڕاستەقینە.

دووەم: کردەوەی چاك و وتەی چاك، کردەوە و وتەی چاکی (عطف) کردووە بەسەر ئیماندا ئەمەش لە جۆری (عطف الخاص علی العام) چونکە کردەوە لە ئیمانە کەوابوو (عطف) کردنی بۆ بایەخ دانە بە کردەوە.

سێیەم: (وتواصوا بالحق) واتە: بانگەواز دەکەن بۆ خوا و فەرمان بە چاکە دەکەن و قەدەغەی خراپە دەکەن دوای ئەوەی کە بایەخیان بە خۆیاندا و ڕێگای ڕاستیان ناسی، بانگی خەڵکیشیان کرد بۆ ئەو

مەبەستە چونکو موسڵمان فەرمانی پێکراوە بانگەوازی خەڵك بكات بۆلای خوای گەورە و فەرمان بە چاکە و نەهی لە خراپە بکات.

چوارەم: (وتواصوا الصبر) ، واتە: ئارامگرتن لەسەر ئەو ماندووبوون و ناڕەحەتیانەی لەو ڕێگایەدا توشیان دەبێت، موسڵمان خۆشبەخت و کامەران نابێت تا ئەو چوار مەسەلەیە لە خۆیدا جێ بە جێ نەکات، بەلاّم گرنگی دان بە ڕۆشنبیری گشتی و بابەتی ڕۆژنامەگەری و وتەی خەڵك و ئەوەی لە جیهاندا ڕوودەدات ئەمانە دوای جێ بە جێ کردنی عەقیدە دەین نۆرێتێ بەمەبەستی ناسینەوەی خێر لەشەڕ و وریا بوون لەوەی ڕوودەدات لە خراپە و پڕوپاگەندە بەلاّم ئەمە دوای ئەوە دەبێت کە خۆی بە ئیمان بە خوای گەورە و ئیمان بە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و خۆ ڕازاندنەوە بە زانستی شەرعی، بەلاّم ئەگەر بچێتە ناو بوارەکانی ڕۆشنبیری و کاری ڕۆژنامەگەری و سیاسەتەوە بەبێ زانستی شەرعی بە ئایین و عەقیدەکەی ئەم جۆرە کەسانە هیچ سودێك نابینن بەڵکو خەریك دەبن بە شتێکی بێ کەڵکەوە و ناتوانێت ڕاستی و باتڵ لەیەك جیا بکاتەوە ، زۆر لەوانەی نەفامن بەم عەقیدەیە و بایەخیان بەم شتە لاوەکییانە داوە گومڕابوون و خەڵکیشیان گومڕا و سەرلێشێواو کردووە بە هۆی ئەوەی چاو ڕۆشنی و زانستی شەرعییان نییە تا بتوانن چاك و خراپ لێك جیا بکەنەوە و چۆن چارەسەری کێشەکان دەکرێت، بۆیە کەلێن و ناتەواوی و نەزانین لای زۆربەی خەڵك دروست دەبێت چونکە بەبێ ئەوەی شارەزاییان هەبێت بە عەقیدەکەیان وچاوڕۆشن بن دەستییان وەرداوەتە بوارەکانی ڕۆشنبیری و بوارەکانی سیاسەت، بۆیە دوا ئەنجام ڕاستی بە باتڵ و ناڕەوا دەزانن و باتڵیش بە هەق و ڕاستی (وەلاّمی شێخ صالح بن فوزان الفوزان).

پ3/ هەندێك لە جوتیاران دەچنە لای کەسانێك بۆ ئەوەی نوشتەیان بۆ بنوسن لەکاغەزێکدا بۆ پاراستنی زەراعەتەکانیان بە ڕاونان و دەرپەڕاندنی ئەو باڵندانەی بەزۆری لەسەر زەراعەتەکانیان دەنیشنەوە و زیانی پێ دەگەیەنن، حوکمی ئەم جۆرە کردەوەیە چییە؟

وەلاّم: ئەم جۆرە کردەوە و کاغەز و نوسینە لە شەرعدا حەلاڵ نییە. چونکە ئەم کاغەزە ناتوانێت باڵندە و پەلەوەر لە زەراعەتەکان دور بخاتەوە نە لە واقیعدا دەتوانێت شتی وا بکات وە نەلە شەرعدا شتی وا هەیە ، هەر هۆکارێك بەهەستیارەکان یان بە شەرع زانراو نەبوو ئەوا بەکارهێنانی حەرامەو درووست نییە ئەو کردەوەیە ئەنجام بدەن، ئەتوانن بەرەنگاری ئەو جۆرە باڵندەیە بکەن کە زیان بە کشتوکاڵەکەیان دەگەیەنێت بەهۆی چەندین دەستەواژەی زانراو بۆ ئەم مەبەستە کە خەڵکی خۆیان دەیزانن نەك ئەم شتە کە هیچ جۆرە کارتێکردنێکی بە هەست و بە شەرع زانراو نییە.(وەلاّمی شێخ محمد بن صالح العثیمین :فتاوی العقیدە316).

===================

www.ba8.org
www.r-rast.com
www.salafikurd.com

1428 - 2007